

se je svojedobno na berolinskem kongresu vrhovna oblast nad Kongom. Nada, ki se je stavila na to državo, se je izneverila, mesto dobička, izkazovala je vedno izgubo. Kralj Leopold je to izgubo dosedaj pokrival iz lastnega žepa. Z Belgijo nima Kongo nič skupnega. Kralj Leopold noče več izgub iz lastnega pokrivati in hoče, da Belgija kot država sama prevzame Kongo pod svojo upravo in da vrhu tega povrne kralju stroške, katere je imel za Kongo. Kralj Leopold zahteva to-li odločno vse to, da je pripravljen odpovedati se prestolu, ko bi belgijska zbornica odklonila to zahtevo. Pripominja se, da je protivje proti temu predlogu veliko. Vrhu tega prete delavci z občnim štrajkom, ker se vlada brani uvesti občno volilno pravico pri občinskih volitvah. Razmere v Belgiji so napete.

Rusija. — Poroča se, da nastopi maja meseca carska dvojica potovanje v Berlin in Pariz in da se na povratku ustavi na Dulaji. — Knez Lobanov je imenovan ministrom za vnanje stvari.

Azija. — Kitajska je prosila vse evropske velesile in severoameriške združene države, da jo podpirajo pri sklepanju miru z Japonsko. Velevlasti se bodo bržkone sporazumele o odgovoru na to prošnjo. — Pogajanja za sklepanje miru vršila se bodo po nekih poročilih v pristanišču Simonoseki na japonskem otoku Nipon. Kitajski pooblaščenec Li-Hung-Čang se je že napotil v Simonoseki. Predno se ne sklene mir, se ne napravi nobeno premirje in tudi ne preneha z vojno. — Poroča se, da hoče japonska vlada vreči sedanjo na Kitajskem vladujočo dinastijo Mandžu in na prestol posaditi Ming dinastijo, ki je vladala pred Mandžu. Ming-dinastija bi se morala za to uslugo napram Japoncem zavezati, da jim prepusti prosto trgovino v Kitajski, da bi japonski inženirji gradili na Kitajskem železnice in da bi japonski častniki vežbali kitajsko vojsko. Ta vest se že sama na sebi ne glasi verojetna, sicer pa Japonci nimajo tudi te moči, da bi mogli dinastijo vreči in če tudi vzamejo središče kitajsko — Peking, kajti tu bi druge velevlasti posegle vmes.

Obrtnija.

Slovensko posojilništvo.

Spisal Ivan Lapanje.

(Konec.)

Svobodno jim je bilo razširiti svoj delokrog na bližnje in daljne okraje; svobodno jim je bilo vpeljati majhne ali velike deleže, majhne ali velike obresti, in pri posojevanju posluževati se menic ali zadolžnic ali obojih. Vse večje posojilnice ali posojilnice v večjih krajih naj bodo tudi v bodoče tako osnovane na pr. posojilnice v Celji, Mariboru, Ptuji, Gorici, Trstu itd. Kar se pa novih posojilnic osnuje v malih krajih ali kar je starih manjših posojilnic sredi kmetskega ljudstva, tem pa svetujemo, da se ravnajo pri ustanovitvi, ali kedar pravila preneajo, ne samo po uzornih pravilih naše „posojilniške zveze“, ampak da vzamejo za podlago tudi omenjena zakona (z dne 1. junija 1889. in 14. junija 1894.) V smislu teh določeb bodo povsodi ustanovili posojilnice z neomejeno zvezo; kajti take dajejo veliko več poroštva in uživajo mnogo več kredita, kakor one z omenjeno zavezo. Tudi radi tega ni priporočati posojilnic z omejeno zavezo, ker se po razsodbi upravnega sodišča posojilnica z omejeno zavezo ne more pozneje pretvoriti v zadrugo z neomejenim poroštvom. Ako se posojilnice nadalje ravnajo po

omenjenih zakonih, ne morejo upeljati velikih deležev (namreč čez 25 gld.) in ne smejo svojega delokroga preveč razširiti gotovo ne čez jeden sodnji okraj. Nam se namreč jako primerno zdi, da se razprostira delovanje manjših slovenskih posojilnic v jednom samem sodnem okraju. V tem slučaju, in ako izpolni še nekatere malenkostne pogoje (raba zadolžnic in ne menic) dobi posojilnica dovoljenje, da sme rabiti menični kolek (prva lestvica) pri zadolžnicah in to tudi takrat, ako je na zadolžnici več porokov. Po teh načelih je na Kranjskem že več posojilnic osnovanih na pr. v Žužemberku, v Krškem, v Idriji, v Ložu, v Litiji itd.; zato bi želeli, da bi tudi tiste posojilnice, katere se bodo še ustanovile, po teh nazorih svoja pravila uredile, in da bi se tudi nekatere stare posojilnice z neomejeno zvezo po njih ravnale, kadar nameravajo svoja pravila preurediti.

Razen te želje imamo še drugo, ki ni nič manj važna od te. Sprožila se je že večkrat in tudi pri zadnjem občnem zboru „Zveze“ je bila na dnevnem redu. Vse nove slovenske posojilnice živo potrebujejo navoda za pravilno poslovanje. Nemci in Čehi imajo takih knjig vse polno. Štajarski deželni odbor je na pr. lani izdal v nemškem jeziku lep navod, kako se naj snujejo in urejujejo Raiffeisenove posojilnice. A ko ga je pisec teh vrstic naprosil, da bi ga izdal tudi v slovenskem jeziku, dobil je odgovor: „nix bindisch“ t. j. ni mu ustregel. „Zveza slov. posojilnic“ bi bila pripravljena založiti tako knjigo, toda ne dostaje jej sredstev, ker ima s perijodičnim nadzorovanjem slov. posojilnic in z izdajanjem „le-topisa“ veliko stroškov. Pisec teh vrstic se je radi tega obrnil s prošnjo do deželnega zbora kranjskega za denarno podporo v ta namen.

Treba pa je, da ga bodo tudi vse slov. posojilnice podpirale, in da sleherna slovenska posojilnica vzame vsaj 5—10 iztisov te knjige. Spisati jo utegneta oba nadzornika slov. posojilnic, od katerih ima jeden baje že nekaj rokopisa pripravljenega. Knjiga obsegala bode 150 strani v navadni osmerski obliki. Cena jej bode nevezani 1 gld., vezani 1 gld. 20 kr. Zato se s tem vse posojilnice uljudno prosijo, da bi se v kratkem oglasile, ako so pripravljene, to podjetje podpirati.

Obrtnijske raznoterosti.

Podmorski brzojav. Misli se položiti podmorski brzojav iz San Franciska v Havaj in od tod v Japan. Dela se baje kmalu začno.

Novozgrajena predilnica v Ajdovščini začne delo v juniji in bode električno razsvetljena. Naprava za električno razsvetljenje tovarne bode tudi dajala potrebno elektriko za razsvetljenje glavnih trgov.

Najslavnejši ženski krojač. V Parizu je umrl v 77. letu ženski krojač Worth. On je bil Anglež, a se je mlad preselil v Pariz in osnoval slovečo krojaško delavnico. Njegova delavnica je bila odločilna v modnih stvareh. Pri njem je naročevala seveda le najprva gospoda. Računal je seveda jako drago in si prihranil več milijonov.

Proti krošnjarstvu. Dne 10. t. m. bil je na Dunaju velik shod odposlancev raznih obrtnih zadrug, ki se je posve-

toval o tem, kako bi se odpravilo krošnjarstvo. Na tem shodu so se zastopniki obrtnikov in trgovine izrekli za popolno odpravo krošnjarstva.

Poraba zemljine toplote za industrijske namene. Neki francoski inženjer se sedaj bavi s tem, kako bi se dala porabiti zemljina toplota za gonenje strojev. Po sedanji dovršeni tehniki bi se dalo izvrtati jako globoke luknje v zemljo, iz katere bi gorkota prihajala na površje.

Kmetijstvo.

Plevel

je velika nadloga kmetu, in zato je treba gledati, da se preveč ne razširi. Učenjaki, ki se bavijo s poljedelskimi vprašanji, so tudi razširjenju raznovrstnega plevela začeli obračati veliko pozornost. Dolgo se je že domnevalo, da veliko plevelnega semena pride z gnojem na polje. Ne le, da se najraznovrstnejše reči mečejo na gnojni kup, temveč tudi v živalskem gnoju samem se izvozi mnogo plevela na njive.

Koliko zadnjega žita, v katerem je mnogo najraznovrstnega plevela, se pokrmi živini. Poskusi učenjakov so pokazali, da konj le malo katera plevelna zrna tako prebavi, da bi večne bilo kaljivo, večino jih gre skozi konja, ne da bi se dosti premenila. Z gnojem pride seme na njivo, kjer se plevel bujno razvija. Tudi govedo dosti ne prebavi bolje plevelova semena, da celo v prašičjem blatu našla so se kaljiva zrnca. Zatorej se naj zadnje žito, predno se daje živini, debelo zmelje ali pa dobro skuha. Le tako dosežemo, da ne pride na njivo seme raznovrstnega plevela.

Tudi se priporoča, da se vsaka stvar ne meče na gnoj, ker s tem se tudi zanese plevel na njivo. Če se devajo take stvari na kompostni kup, v katerih so razna plevelna semena, naj se vselej dobro polijejo z vrelin kropom, da zgube kaljivost.

Večina plevelnih semen ne zeleni tisto jesen, ko so dozorela, temveč še le prihodnjo pomlad. Če je vsejana ozimina, pomladi prehitu rast plevela in ga precej zatare. Če pa sejemo jaro žito, je pa dobro, da ne sejemo pre zgodaj, da plevel že požene, ker potem ga pokončamo z oranjem. Dolgo se je mislilo, da se z globokim oranjem prežene plevel z njive. Novejše skušnje so pokazale, da to ne pomaga, kajti nekatero plevelno seme ostane v zemlji po deset let kaljivo. Opazilo se je pa tudi, da globoko oranje ravno tako pospešuje rast plevela, kakor rast žita. Tudi mora biti plevelovo seme globoko, jako globoko zaorano, ako ne zeleni. Marsikak plevel prodere 20 do 25 cm debelo plast lažje ilovice.

Seveda se mora tudi gledati, da se žitno seme kolikor je moč čisto seje, če hočemo, da ne bomo imeli plevela na njivi. Za manjše množine se splača celo seme z roko zbrati, pri večji se pa že mora s posebnimi pripravami sčistiti.

Poleg tega je vendar treba plevel preganjati na njivi z brananjem, okopavanjem in pleveljem. Gledati je

treba, da se pleve, predno plevel cvete, da se vsekako doseže, da ne obrodi. Če plevel prerase poljske rastline, se mora, predno cvete nad poljskimi rastlinami pokositi, in se mora gledati, da se pri tem poljske rastline ne poškodujejo s koso. Včasih je to treba celo ponavljati. Če je pa le preveč plevela, je pa včasih treba vse pokositi, da se le plevel zatare.

Predenica je jako nevaren plevel za lan in deteljo. Zato je treba gledati, da se seje čisto seme. Mesta, kjer je predenica, naj se sežgo ali pokrijejo s steljo in pepelom ali pa močno polijejo z gnojnico.

Sploh mora vsak poljedelec obračati veliko skrb na zatiranje plevela in marsikaj se bode sam koristnega naučil, v tem oziru iz skušnje, ako bode opazil, kdaj in kako, kali in raste kot plevel in tudi po možnosti zasledoval, kaj njega rast pospešuje, kaj pa ovira. Tako vsakdo lahko nekoliko pripomore k napredku umnega kmetijstva.

Kmetijske raznoterosti.

Rudeča mravlja. Jako koristna je gozdna rudeča mravlja (*Formica rufa*), katera biva zlasti v smrekovih gozdih. Ta mravlja oblazi vsa drevesa in pokonča neštivilno škodljivost žuželk in zvlači v svoja mravljišča. Sadnje drevesa ob gozdih močno nadlegujejo gosence, a tu zopet mravlje odneso mnogo gosenc.

Nepodkovani konji. V Zagreb prihajajo večkrat kmetje z nepodkovanimi konji. To je veliko mučenje živine. Na mestnem tlaku se pokvari kopita in sploh nima trdne stopinje. Na Slovenskem, mislimo, da ni take malomarnosti nikjer.

Kupčija z živino. V Nemčiji se pečajo s tem, da bi kmetje bolje organizovali kupčijo z živino. Misli se vpeljati, da bodo kmetje pri kmetijskih društvih slednji teden naznanjevali, koliko imajo živine prodati in po kakšni ceni. To se bode potem naznanilo na tabli v kakem javnem kraju. Tako bodo mesarji povsod vedeli, kje se lahko kupi živina. Kmetje in mesarji bodo pa tudi imeli nekak pregled o živinskih cenah.

Italijanske kokoši so jako pridne in rade jajca neso. Proti vremenskim spremembam tudi niso posebno občutljive. Samo pri njih nakupovanju je treba previdnosti, da se ne zanesse kaka bolezen. Posebno dober zarod se dobi, če se da italijanskim kokošim španjskega petelina.

Na kratko zrezana slama je boljše za nastiljanje, nego cela. Manjše je porabi in tak gnoj se na polji lažje enakomerno razstrosi in podorje.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

VI.

(Dalje.)

Naposled ne smem prezreti najmogočnejše in najnevarnejše politične organizacije Zjedinjenih držav, demokratičnega društva Tammany Hall v Novem Jorku. Osnovalo se je pred 40 leti in dobilo velik vpliv ob času znamenitega razbojnika Twida, ki je bil mnogo let novojorški župan, in je to mesto in vso državo osleparil za več milijonov dolarjev, in pri tem spridil do neverojetne mere